

Pełna ochrona prawna dziecka poczętego – aspekt prawnokarny

material zespołu analitycznego Ordo Iuris
pod red. dr. Tymoteusza Zycha i adw. Jerzego Kwaśniewskiego

W toczącej się obecnie publicznej debacie z wielu stron pada postulat „niekarania kobiet” za dokonaną aborcję ich nienarodzonego dziecka. Chociaż publicystycznie sformułowanie takie wydaje się niekontrowersyjne, należy poddać je wnikliwej analizie, aby dokonać krytycznego rozróżnienia pomiędzy postulatem „niekarania kobiet”, a często mylonym z nim, wywodzącym się z socjalistycznej nauki prawa karnego, postulatem „automatycznej bezkarności”, prowadzącym do niezamierzonego odebrania dzieciom poczętym tak ochrony prawnej jak i podmiotowości w zakresie prawa karnego.

Kwestia ta dzisiaj zyskuje na aktualności, bowiem szeroko komentowana Obywatelska Inicjatywa Ustawodawcza Stop Aborcji realizuje postulat „niekarania kobiet” poprzez wprowadzone środków pozwalających na odstąpienie od kary¹, a zarazem odrzuca wdrożoną ustawą aborcyjną 1956 r. do krajowego porządku prawnego zasadę „automatycznej bezkarności”.

Niezależnie od przewidzianych w ustawie z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* powszechnie znanych trzech wyjątków od ochrony życia dziecka poczętego o charakterze przedmiotowym², ustawa z 1993 roku wprowadziła również czwarty wyjątek o charakterze podmiotowym, poprzez ustawowe wyłączenie karalności kobiety dopuszczającej się aborcji.

O ile dyskusja dotycząca wprowadzenia ograniczeń dla dokonywania aborcji koncentruje się na przesłankach przedmiotowych, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat stosunkowo mało uwagi poświęcono wyłączeniu podmiotowemu tj. automatycznemu wyłączeniem karalności

---

¹ Proponowany w projekcie art. 152 §6 kodeksu karnego wyłącza karalność matki dziecka poczętego za czyn popełniony **nieumyślnie**, co pozostaje spójne z zasadą wyrażoną w art. 8 kodeksu karnego, zgodnie z którą ustawa karna nie musi przewidywać odpowiedzialności za występki popełnione nieumyślnie.

Ponadto, projekt przewiduje realizację postulatu „niekarania kobiety” winnej **umyślnego** pozbawienia życia swego dziecka w art. 152 §5 kodeksu karnego, poprzez najszerzej zakreśloną możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary lub **odstąpienia od jej wymierzenia**. Możliwość odstąpienia od wymierzenia kary zostaje wzmocniona nawet wobec zabójstwa z litości (art. 150 §2 k.k.), gdzie dla odstąpienia od wymierzenia kary wymagane jest zaistnienie „wyjątkowych wypadków”. Takiego warunku odstąpienia od kary projekt obywatelski nie przewiduje.

² Zawarte w art. 4a ust. 1 pkt 1 – 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* wyjątki zezwalają na zabicie dziecka poczętego poprzez aborcję, jeżeli ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej (pkt 1), badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu (pkt 2), zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (pkt 3).

matki za spowodowanie śmierci dziecka poczętego³.

Niniejsza analiza uzupełnia tę lukę. Wskazuje na historyczny i doktrynalny kontekst przyjęcia rozwiązania, które do polskiego ustawodawstwa zostało wprowadzone w 1956 r. w nawiązaniu do przepisów sowieckich. Zawiera także porównanie przepisów obowiązujących w innych państwach, które wskazuje, że ustawodawstwa większości krajów świata nie znają w ogóle konstrukcji podmiotowego wyłączenia karalności za aborcję, a Polska jest obecnie jedynym krajem, który z jednej strony nie dopuszcza aborcji na życzenie ani ze względów społecznych, a zarazem automatycznie wyłącza karalność kobiet za zabicie dziecka. Analiza wskazuje także, że automatyczne wyłączenie karalności matek za aborcję w jednoznaczny sposób wpływa na obniżenie standardu ochrony gwarantowanych przez Konstytucję praw podstawowych poprzez pozbawienie dziecka poczętego prawnej ochrony i podmiotowości.

I. RYS HISTORYCZNY

Polska była po ZSRS jednym z pierwszych państw świata, które dokonało wyłączenia prawnokarnej odpowiedzialności kobiety za zabicie jej dziecka poczętego. Automatyczną bezkarność kobiety przedstawiano w doktrynie jako osiągnięcie „socjalistycznej nauki prawa” stworzone w opozycji do prawodawstwa „państw imperialistycznych” i nauczania Kościoła katolickiego. Wyłączenie zostało wprowadzone do polskiego prawodawstwa wraz z likwidacją innych ograniczeń prawnych dokonywania aborcji, na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

W nauce prawa najszerszą argumentację popierającą to rozwiązanie przedstawiła dr **Helena Wolińska**, prokurator wojskowa, inicjatorka słynnych mordów sądowych na polskich patriotach w okresie stalinowskim i pracowniczka Szkoły Nauk Społecznych przy KC PZPR, która z entuzjazmem dowodziła, że **„przekreślenie karalności ciężarnej jest równocześnie przekreśleniem ochrony prawnej życia płodu”**⁴.

1. Na gruncie przepisów Kodeksu karnego z 1932 r.⁵ karane było zarówno „spędzenie płodu” dokonane przez inną osobę bez zgody kobiety (art. 234), jak i za jej zgodą (art. 233). Sankcja karna obejmowała także „spędzenie płodu” przez samą kobietę (art. 231), choć wymiar kary

---

³ Wynika to ze sposobu sformułowania znamion przestępstw z art. 152 i 153 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (dalej k.k.). W art. 157a k.k. penalizującym „uszkodzenie ciała dziecka poczętego lub rozstrój zdrowia zagrażający jego życiu” znalazł się § 3, który *expressis verbis* wyłącza karalność matek za popełnienie tego przestępstwa.

⁴ H. Wolińska, *Przerwanie ciąży w świetle prawa karnego*, Warszawa 1962. Głos Wolińskiej miał znaczenie w kontekście podejmowanych prac nad rewizją ustawodawstwa dopuszczającego aborcję, które ostatecznie zakończyły się przedstawieniem w 1963 r. projektu ustawy przywracającego m.in. karalność matki za aborcję. Projekt nie został wówczas przyjęty.

⁵ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. - Kodeks karny, Dz.U. 1932 nr 60 poz. 571, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19320600571> [dostęp: 13/04/2016]. Rozporządzenie to jest literaturze określane mianem „Kodeksu Makarewicza”.

był w tym przypadku niższy⁶.

Głównym dobrem chronionym na gruncie Kodeksu karnego z 1932 r. było życie dziecka⁷. Obowiązujące wówczas normy chroniły zarazem zdrowie matki.

Podobny charakter miały wszystkie wcześniej obowiązujące w Polsce ustawy karne – brak było w nich wyłączeń karalności stosowanych wobec kobiet zabijających ich dzieci poczęte. Rozwiązanie takie nie było znane światowemu prawodawstwu w okresie przed powstaniem Związku Sowieckiego.

2. Generalne i automatyczne wyłączenie odpowiedzialności kobiety za zabicie dziecka poczętego wprowadzono w Polsce ustawą z dnia 27 kwietnia 1956 r. o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. **Nastąpiło ono równocześnie z umożliwieniem dokonywania aborcji w przyczyn społecznych i likwidacją prawnokarnych gwarancji ochrony życia ludzkiego.** Ustawa także zawierała przepisy karne - penalizowano zmuszanie kobiety do dokonania aborcji (art. 3), przeprowadzenie zabiegu aborcyjnego w sposób niezgodny z prawem (art. 4) oraz udzielenie kobiecie pomocy w przeprowadzeniu aborcji niezgodnej z prawem (art. 5).

Przepisy karne komunistycznej ustawy z 1956 r. **pozbawiły dziecko poczęte ochrony prawnej⁸.** Dobrem chronionym na gruncie art. 3-5 **nie było już życie dziecka, a jedynie zdrowie matki⁹.** Konsekwencją tego założenia było przyjęcie, że **aborcja dokonana przez samą kobietę stanowi jedynie samookaleczenie**, więc nie powinna być penalizowana (analogicznie jak w przypadku samobójstwa), zgodnie z zasadą *volenti non fit iniuria*.

3. W literaturze prawniczej okresu PRL zwracano uwagę, że wyłączenie karalności kobiet za dokonanie aborcji stanowi rozwiązanie charakterystyczne dla państw bloku sowieckiego, które nie ma odpowiednika w prawodawstwie „państw kapitalistycznych”¹⁰. Tendencja do

---

⁶ Zgodnie z art. 231 k.k.: „Kobieta, która płód swój spędza lub pozwala na spędzenie go przez inną osobę, podlega karze aresztu do lat 3”. Sankcja była w tym przypadku niższa niż wobec dokonującego aborcji – art. 232 k.k.: „Kto za zgodą kobiety ciężarnej płód jej spędza lub jej przy tem udziela pomocy, podlega karze więzienia do lat 5”. Jednocześnie art. 233 k.k.: „Nie ma przestępstwa z art. 231 i 232, jeżeli zabieg był dokonany przez lekarza i przytem: a) był konieczny ze względu na zdrowie kobiety ciężarnej, albo b) ciąża była wynikiem przestępstwa, określonego w art. 203, 204, 205 lub 206” [pedofilia, gwałt, nadużycie zależności, kazirodztwo]. Ratowania życia matki nie wyszczególniono ze względu na istnienie norm ogólnych: obrony koniecznej (art. 21) oraz stanu wyższej konieczności (art. 22).

⁷ Por. L. Bogunia, Przerwanie ciąży. Problemy prawnokarne i kryminologiczne, Wrocław 1980, s. 20-21.

Bogunia pisze o „interesie dziecka”.

⁸ Por. H. Wolińska, op. cit., s. 113-114.

⁹ Leszek Bogunia wyróżniał pięć możliwych podstaw karalności aborcji: ochrona 1. interesu płodu, 2. interesu państwa, 3. interesu ojca, 4. interesu osoby uprawnionej do dziedziczenia oraz 5. zdrowia i życia matki. O pierwszej z tych podstaw pisał Bogunia, że „jest to pogląd, który znajduje oparcie w tradycji ustawodawczej i naukowej dawnych czasów” (w tym w kodeksie Makarewicza). Wbrew jednak tej tradycji, na potrzeby ustawodawstwa socjalistycznego „wydaje się, że najbardziej jest zasadnym jest pogląd, który karalności przerywania ciąży szuka w ochronie kobiety ciężarnej, a zwłaszcza w ochronie jej życia i zdrowia”. Pozostałe podstawy Bogunia odrzuca (idem. Przerwanie ciąży. Problemy prawnokarne i kryminologiczne, Wrocław 1980, s. 20-21).

¹⁰ „Ustawy karne europejskich państw kapitalistycznych nie znają ogólnej normy uwalniającej kobietę ciężarną od odpowiedzialności karnej za to, że sama sobie przerywa ciążę lub zezwala na jej przerywanie przez inną osobę

dekryminalizacji aborcji dokonanej przez kobietę została zapoczątkowana przez **ukaz Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 5 sierpnia 1954 r. o zniesieniu odpowiedzialności karnej kobiet ciężarnych za przeprowadzenie aborcji**. W polskiej literaturze prawniczej podawano, że wyłączenie karalności kobiet za zabicie dziecka poczętego jest konsekwencją przyjęcia podstawowych założeń prawodawstwa socjalistycznego. Leszek Bogunia pisał, że w niemal wszystkich państwach socjalistycznych „ustawy nie przewidują karalności kobiety, która sama sobie przerwie ciążę lub zezwoli na wykonanie zabiegu przez inną osobę. **Ustawodawcy zwalnijący kobietę ciężarną od odpowiedzialności karnej kierują się humanitarną i postępową zasadą, że o macierzyństwie kobiety może decydować tylko ona sama**”¹¹. W kontekście ustawodawstwa polskiego Bogunia podkreślał, że **wyłączenie karalności kobiety stanowi „immunitet zabezpieczający jej pełne prawo do dysponowania płodem**”¹², a „przedmiotem ochrony prawnej według ustawy z 27 IV 1956 r. nie jest życie płodu, lecz zdrowie i życie kobiety ciężarnej w związku z procesem ciąży”¹³.

Ważnym głosem popierającym dekryminalizację zabójstwa prenatalnego dokonanego przez kobietę było **stanowisko dr Heleny Wolińskiej**, prokurator wojskowej, inicjatorki słynnych mordów sądowych na polskich patriotach w okresie stalinowskim, pracowniczki Szkoły Nauk Społecznych przy KC PZPR, **autorki opublikowanego w 1962 r. doktoratu *Przerwanie ciąży w świetle prawa karnego***. Wolińska nie pozostawiała wątpliwości, że automatyczne wyłączenie odpowiedzialności karnej kobiety za zabicie jej dziecka poczętego czyni dobrem prawnie chronionym wyłącznie zdrowie matki, eliminując ochronę prawną dobra dziecka poczętego. „Gdyby przedmiotem ochrony było życie płodu – pisała Wolińska – ustawodawca wprowadziłby najwyżej uprzywilejowanie [niższy wymiar kary – przyp. red.] ciężarnej, która sama przerywa swoją ciążę lub zezwała na przerwanie jej przez inną osobę. **Przekreślenie karalności ciężarnej jest równocześnie przekreśleniem ochrony prawnej życia płodu**”¹⁴.

Helena Wolińska dowodziła przy tym, że logiczną konsekwencją wyłączenia karalności kobiet za zabicie ich dziecka powinno być całkowite zniesienie kryminalizacji aborcji: **„Przekreślona została zasada ochrony prawnej płodu. Kobieta ciężarna nie jest karana za przerwanie ciąży – już ten fakt przekreślił wartość «karną» ustawy**. Jeśli bowiem kobiecie ciężarnej wolno bezkarnie niszczyć płód, to dlaczego ten, kto jej w tym pomaga lub

---

w sposób nielegalny. Nawet w tych państwach, gdzie obowiązują bardzo liberalne przepisy dotyczące wykonywania zabiegów przerwania ciąży, przewiduje się karalność kobiety ciężarnej” (za dokonanie aborcji niezgodnie z ustawą).

11 Ibidem, s. 54.

12 Ibidem, s. 65.

13 Ibidem, s. 78.

14 H. Wolińska, op. cit., s. 41.

kto dokonuje zabiegu za jej zgodą i na jej prośbę (a przecież to zawsze idzie w parze), jest przestępcą?”¹⁵.

Helena Wolińska jasno kontrastowała swoje opinie ze stanowiskiem Kościoła katolickiego, który w latach 40. i 50. szeroko sprzeciwiał się dekryminalizacji aborcji¹⁶.

Przywrócenie karalności kobiet, dokonujących aborcji, zakładał art. 205 projektu k.k. z 1963 r., który ostatecznie nie wszedł w życie¹⁷.

4. Aktualne polskie przepisy wyłączające karalność kobiet za zabicie ich dziecka poczętego, w związku z nowelizacją ustawy z 1993 r. przeprowadzoną w 1996 r., są kontynuacją tych rozwiązań, charakterystycznych dla państw dawnego bloku sowieckiego.

W listopadzie 2013 r. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego działająca w Ministerstwie Sprawiedliwości pod przewodnictwem prof. dr. hab. Andrzeja Zolla zarekomendowała częściowe przywrócenie karalności kobiet za zabicie własnego dziecka poczętego – w przypadku „dziecka zdolnego do samodzielnego życia poza organizmem matki”¹⁸. Do dzisiaj nie podjęto jednak prac nad przyjęciem tego projektu.

---

15 Ibidem, s. 113-114. Wolińska przytacza ponadto własne doświadczenie: „Jest rzeczą chyba nieprzypadkową, że ani milicja obywatelska, ani prokuratura nie prowadziły nigdy i nie prowadzą żadnej statystyki dotyczącej przestępstwa spędzania płodu (dziś przerywania ciąży). Gdy w toku pracy szukałam tam jakichkolwiek materiałów statystycznych, otrzymałam charakterystyczną odpowiedź: «Co to za przestępstwo – mamy większe zmartwienia»”.

16 H. Wolińska, op. cit., s. 14. Szerzej na temat sprzeciwu ze strony Kościoła: A. Czajkowska, O dopuszczalności przerywania ciąży. Ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. i towarzyszące jej dyskusje, [w:] Kłopoty z seksem w PRL. Rodzenie nie całkiem po ludzku, aborcja, choroby, odmienności, M. Kula (red.), Warszawa 2012, s. 136.

17 L. Bogunia, op. cit., s. 83.

18 Projekt art. 149a Kodeksu karnego. Obok prof. Zolla w skład Komisji wchodził prof. dr. hab. Piotr Hofmański – sędzia Izby Karnej Sądu Najwyższego, Kierownik Katedry Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, mec. Joanna Agacka-Indecka – prezes Naczelnej Rady Adwokackiej w latach 2007-2010; Igor Działuk – prokurator Prokuratury Krajowej w stanie spoczynku, członek grupy ekspertów ds. polityki karnej działającej przy Komisji Europejskiej; prof. dr. hab. Tomasz Grzegorzczak – sędzia Izby Karnej Sądu Najwyższego, Kierownik Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki oraz Zakładu Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; mec. Czesław Jaworski – adwokat, redaktor naczelny pisma Palestra (członek KKKPK w latach 2010-2012); Wiesław Kozielewicz – sędzia Sądu Najwyższego, Przewodniczący Wydziału IV Izby Karnej Sądu Najwyższego; dr. hab. Michał Królikowski – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości; Michał Laskowski – sędzia Sądu Najwyższego; prof. UKSW dr. hab. Jarosław Majewski - Prorektor ds. studenckich Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, kierownik Katedry Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; Kazimierz Postulski – sędzia Sądu Apelacyjnego w Lublinie.; Grażyna Stanek – prokurator Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie delegowana do Prokuratury Generalnej (członek KKKPK w latach 2009-2012); Janusz Śliwa – Zastępca Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie; prof. dr. hab. Zofia Świada – Katedra Postępowania Karnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego; prof. dr. hab. Stanisław Waltoś – członek Prezydium Polskiej Akademii Nauk; dr. Małgorzata Wąsek-Wiaderek – Adiunkt w Katedrze Procedury Karnej i Kryminalistyki na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; prof. UAM dr. hab. Paweł Wiliński – Kierownik Katedry Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; prof. UJ dr. hab. Włodzimierz Wróbel – Kierownik Zakładu Bioetyki i Prawa Medycznego w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego; Stanisław Zabłocki – sędzia Sądu Najwyższego, Przewodniczący Wydziału Zagadnień Prawnych Izby Karnej Sądu Najwyższego oraz prof. UAM dr. hab. Robert Zawłocki - Kierownik Zakładu Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

II. PERSPEKTYWA PORÓWNAWCZA

Karalność kobiet za zabicie dziecka poczętego **jest przyjęta w prawie karnym zdecydowanej większości państw świata**. Czyn ten penalizują nie tylko kraje, które przyjęły pełną przedmiotową ochronę prawnokarną życia dziecka poczętego, ale także państwa, które zalegalizowały możliwość przerywania ciąży pod pewnymi warunkami i znaczna część państw, które dopuszczają „aborcję na życzenie” (tam karana jest aborcja niezgodna z prawem, np. po upływie ustawowego terminu).

Automatyczne wyłączenie karalności kobiet występuje w krajach dawnego bloku socjalistycznego, niektórych państwach zachodniej Europy oraz w pojedynczych innych krajach, w tym w Stanach Zjednoczonych, gdzie orzeczenie Sądu Najwyższego z 1973 r. zlikwidowało większość prawnych ograniczeń dla przeprowadzania aborcji.

1. **W Europie żadne państwo, w którym standard ochrony życia jest podobny jak w Polsce albo wyższy, nie dopuszcza wyłączenia karalności kobiet zabijających dziecko poczęte.** Przewidują ją m.in. Irlandia¹⁹, Irlandia Północna (część Zjednoczonego Królestwa)²⁰, Malta²¹, Liechtenstein²², Andora²³, Monako²⁴, San Marino²⁵ i **Watykan**²⁶.

Karalność kobiet, które spowodowały śmierć dziecka poczętego, przewiduje też ustawodawstwo części państw, których prawodawstwo dopuszcza „aborcję na życzenie” lub „aborcję ze względów społecznych”, jeśli przerwanie ciąży zostało przeprowadzone w sposób niezgodny z prawem. Przewidują ją m.in. Niemcy²⁷, Hiszpania²⁸, Portugalia²⁹, Węgry³⁰, Estonia³¹, Wielka Brytania³², Austria³³, Belgia³⁴, Islandia³⁵, Finlandia³⁶, Włochy³⁷ i Szwajcaria³⁸.

---

¹⁹ Ustawa o ochronie życia podczas ciąży z 30 lipca 2013 r., art. 22.

²⁰ Ustawa o przestępstwach przeciwko osobie z 6. sierpnia 1861 r., art. 58.

²¹ Kodeks karny z dnia 10. czerwca 1854 r., art. 241 zd. 2.

²² Kodeks karny z dnia 24. czerwca 1987 r., §96 ust. 3.

²³ Kodeks karny z dnia 10. czerwca 1990 r., art. 108.

²⁴ Kodeks karny z 28. września 1967 r., art. 248.

²⁵ Kodeks karny z 25. lutego 1974 r., art. 153 i art. 154.

²⁶ Ustawa o bezpieczeństwie publicznym Królestwa Włoch z 30. czerwca 1889 r., art. 381.

²⁷ Kodeks karny z 13. października 1998 r., art. 218 ust. 3.

²⁸ Kodeks karny z 23. listopada 1995 r., art. 145.

²⁹ Kodeks karny z 4. Września 2007 r., art. 140. ust. 3.

³⁰ Kodeks karny z 13. Lipca 2012 r., art. 163 ust. 4

³¹ Kodeks karny z 6. czerwca 2001 r., art. 128.

³² Ustawa o przestępstwach przeciwko osobie z 6. Sierpnia 1861 r., art. 58.

³³ Kodeks karny z 23. stycznia 1974 r., art. 96 ust. 3.

³⁴ Kodeks karny z 8. czerwca 1867 r., art. 351.

³⁵ Generalny kodeks karny z 12. lutego 1940 r., art. 216.

³⁶ Ustawa o aborcji z 24. Marca 1970 r., art. 13.

³⁷ Ustawa o socjalnej ochronie macierzyństwa i dobrowolnym przerywaniu ciąży z 22. maja 1978 r., art. 19.

³⁸ Kodeks karny z 21. grudnia 1937 r., art. 118, ust. 3.

2. Także na innych kontynentach w zdecydowanej większości państw prawodawstwo przewiduje karalność kobiet za spowodowanie śmierci dziecka poczętego. Występuje ona zarówno w krajach chroniących życie poczęte, jak i przyjmujących dopuszczalność „aborcji na życzenie”.

W Azji i Oceanii prawodawstwo nie przewiduje automatycznego wyłączenia karalności kobiet za zabicie dziecka poczętego na Filipinach³⁹, w Japonii⁴⁰, w Korei Południowej⁴¹, w Singapurze⁴², na Tajwanie⁴³, w Indiach⁴⁴, w Laosie⁴⁵, w Malezji⁴⁶, w Turcji⁴⁷, w Papui-Nowej Gwinei⁴⁸, w Brunei⁴⁹, w Timorze Wschodnim⁵⁰, na Sri Lance⁵¹, w Libanie⁵², Syrii⁵³, Indonezji⁵⁴, Afganistanie⁵⁵, Kuwejcie⁵⁶, Omanie⁵⁷, Jordanii⁵⁸, Katarze⁵⁹, Birmie⁶⁰, Nepalu⁶¹, Bangladeszu⁶², Iraku⁶³, Pakistanie⁶⁴, Bahrajnie⁶⁵, na Fidżi⁶⁶, na Kiribati⁶⁷, na Nauru⁶⁸, na Samoach⁶⁹, na Tonga⁷⁰, na Tuvalu⁷¹, na Vanuatu⁷² oraz na Wyspach Salomona⁷³. **Na Dalekim Wschodzie jedynymi państwami, które wyłączyły karalność kobiet w przypadku zabójstwa ich dziecka poczętego, są Wietnam, Chińska Republika Ludowa oraz Korea Północna.** Potwierdza to jednoznacznie socjalistyczną genezę odebrania ochrony

---

³⁹ Ustawa zmieniająca kodeks karny i inne ustawy karne z 8. grudnia 1930 r., art. 258.

⁴⁰ Kodeks karny z 24. kwietnia 1907 r., art. 212.

⁴¹ Kodeks karny z 18. września 1953 r., art. 269 ust. 1.

⁴² Kodeks karny z 16. września 1872 r., art. 312.

⁴³ Kodeks karny z 23. października 1954 r., art. 288.

⁴⁴ Kodeks karny z 6. października 1860 r., art. 312.

⁴⁵ Prawo karne z 23. listopada 1989 r., art. 85.

⁴⁶ Kodeks karny z 1936 r., art. 312.

⁴⁷ Kodeks karny z 26. września 2004 r., art. 100.

⁴⁸ Kodeks karny z 1974 r., art. 225 ust. 2.

⁴⁹ Kodeks karny z 1951 r., art. 312.

⁵⁰ Kodeks karny z 18. marca 2009 r., art. 141 ust. 3.

⁵¹ Kodeks karny z 1. stycznia 1885 r., art. 303.

⁵² Kodeks karny z 1. marca 1943 r., art. 541.

⁵³ Kodeks karny z 22. czerwca 1949 r., art. 527.

⁵⁴ Kodeks karny z 1946 r., art. 346.

⁵⁵ Kodeks karny z 7. października 1976 r., art. 405.

⁵⁶ Kodeks karny z 2. czerwca 1960 r., art. 176.

⁵⁷ Kodeks karny z 16. lutego 1974 r., art. 244.

⁵⁸ Kodeks karny z 10. kwietnia 1960 r., art. 321.

⁵⁹ Kodeks karny z 10. maja 2005 r., art. 317.

⁶⁰ Kodeks karny z 1. maja 1861 r., art. 312.

⁶¹ Muluki Ain (Kodeks Generalny), z 12. kwietnia 1963 r., art. 28.

⁶² Kodeks karny z 1. maja 1861 r., art. 312.

⁶³ Kodeks karny z 1969 r., art. 417 ust. 1.

⁶⁴ Kodeks karny z 6. października 1860 r., art. 338 i 338 B.

⁶⁵ Kodeks karny z 20 marca 1976 r., art. 321.

⁶⁶ Rozdział 17. Praw Fidżi z 1978 r. – kodeks karny, art. 173.

⁶⁷ Rozdział 67. Praw Wysp Gilberta z 1977 r. – kodeks karny, art. 151.

⁶⁸ Kodeks karny z 3. grudnia 2011 r., art. 225.

⁶⁹ Ustawa o przestępstwach z 1. maja 2013 r., art. 113.

⁷⁰ Ustawa o przestępstwach kryminalnych z 6. Września 1926 r., art. 104.

⁷¹ Kodeks karny z 18. października 1965 r., art. 151.

⁷² Kodeks karny z 7. sierpnia 1981 r., art. 117 ust. 1.

⁷³ Rozdział 26. Praw Wysp Salomona z 1968 r. – kodeks karny, art. 158.

prawnej dziecku poczętemu poprzez wprowadzenie ustawowej bezkarności czynu kobiety odbierającej mu życie.

W Australii prawodawstwo nie przewiduje wyłączenia karalności kobiet za zabicie ich dziecka poczętego w Queenslandzie⁷⁴, Nowej Południowej Walii⁷⁵ oraz Australii Południowej⁷⁶.

W Ameryce wyłączenia karalności dla kobiet dopuszczających się tego czynu nie występują m.in. w Brazylii⁷⁷, Chile⁷⁸, Argentynie⁷⁹, Salwadorze⁸⁰, Nikaragui⁸¹, Dominikanie⁸², Boliwii⁸³, Paragwaju⁸⁴, Urugwaju⁸⁵, Ekwadorze⁸⁶, Peru⁸⁷, Wenezueli⁸⁸, Gujanie⁸⁹, Kolumbii⁹⁰, na Bahamach⁹¹ oraz na Trynidadzie i Tobago⁹². **Na terenie Ameryki Południowej jedynymi państwami, które ustawowo wyłączają karalność kobiet, są Surinam oraz Gujana Francuska, terytorium zależne Francji.**

W Afryce brak wyłączeń karalności kobiet pozbawiających życia ich dzieci poczęte m.in. w Algierii⁹³, Angoli⁹⁴, Beninie⁹⁵, Czadzie⁹⁶, Demokratycznej Republice Konga⁹⁷, Egipcie⁹⁸, Etiopii⁹⁹, Gabonie¹⁰⁰, Kamerunie¹⁰¹, Libii¹⁰², Madagaskarze¹⁰³, Malawi¹⁰⁴, Mali¹⁰⁵, Maroku¹⁰⁶, Mauretanii¹⁰⁷, Mozambiku¹⁰⁸, Nigerii¹⁰⁹, Republice Środkowoafrykańskiej¹¹⁰,

---

⁷⁴ Kodeks karny z 1899 r., art. 225.

⁷⁵ Ustawa o przestępstwach z 31. października 1900 r., art. 82.

⁷⁶ Ustawa o ujednoczeniu prawa karnego z 21. grudnia 1935 r., art. 81 ust. 1.

⁷⁷ Kodeks karny z 7. grudnia 1940 r., art. 124.

⁷⁸ Kodeks karny z 12. listopada 1974 r., art. 344.

⁷⁹ Kodeks karny z 27. lipca 1984 r., art. 88.

⁸⁰ Kodeks karny z 26. kwietnia 1997 r., art. 133.

⁸¹ Kodeks karny z 16. listopada 2007 r., art. 143.

⁸² Kodeks karny z 24. stycznia 2007 r., art. 317.

⁸³ Kodeks karny z 10. marca 1997 r., art. 263 pkt 3.

⁸⁴ Kodeks karny z 26 listopada 1997 r., art. 349 ust. 1.

⁸⁵ Kodeks karny z 4. grudnia 1993 r., art. 325.

⁸⁶ Integralny Organiczny Kodeks Karny z 3. lutego 2014 r., art. 149.

⁸⁷ Kodeks karny z 13. grudnia 1991 r., art. 114.

⁸⁸ Kodeks karny z 13. kwietnia 2005 r., art. 432.

⁸⁹ Prawo karne (przestępstwa) z 1893 r., art. 79.

⁹⁰ Kodeks karny z 24. lipca 2000 r., art. 122.

⁹¹ Kodeks karny z 1873 r., art. 309 ust. 1.

⁹² Ustawa o przestępstwach przeciwko osobom z 1925 r., art. 56.

⁹³ Kodeks karny z 8. czerwca 1966 r., art. 309.

⁹⁴ Kodeks karny z 5. października 2006 r., art. 140.

⁹⁵ Kodeks karny z 1958 r.

⁹⁶ Kodeks karny z 9 czerwca 1967 r., art. 296.

⁹⁷ Kodeks karny z 31. maja 1982 r., art. 165 i 166.

⁹⁸ Kodeks karny z 31. lipca 1937 r., art. 262.

⁹⁹ Kodeks karny z 2004 r., art. 546.

¹⁰⁰ Kodeks karny z 31 maja 1963 r., art. 244.

¹⁰¹ Kodeks karny z 12. czerwca 1967 r., art. 337 ust. 1.

¹⁰² Kodeks karny z 1953 r., art. 391.

¹⁰³ Kodeks karny z 17 czerwca 1972 r., art. 317.

¹⁰⁴ Kodeks karny z 1930 r., art. 149-151.

¹⁰⁵ Kodeks karny z 3. sierpnia 1961 r., art. 170.

¹⁰⁶ Kodeks karny z 26. listopada 1962 r., art. 454.

¹⁰⁷ Kodeks karny z 9 lipca 1983 r., art. 293.

Senegalu¹¹¹, Somalii¹¹², Tanzanii¹¹³, Tunezji¹¹⁴, Ugandzie¹¹⁵, na Wybrzeżu Kości Słoniowej¹¹⁶ i na Wyspach Świętego Tomasza i Książęcej¹¹⁷, w Zambii¹¹⁸.

3. **W wielu spośród tych krajów - jak w Irlandii Północnej czy Chile - toczą się obecnie dyskusje nad liberalizacją dostępu do aborcji. Rozpowszechniane już błędne interpretacje komunikatu z 372. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski mogą mieć istotny wpływ na ich przebieg.**
4. Tylko na marginesie dodać trzeba, że **ogólny standard ochrony prawnej życia poczętego w naszym kraju jest w skali świata niski**. Na 196 istniejących państw 69 dopuszcza aborcję na życzenie lub ze względów społecznych, czyli poziom ochrony dziecka jest w nich niższy niż obecnie w Polsce. W pozostałych państwach standardem jest brak wyłączeń podmiotowych obowiązywania przepisów prawnokarnych, np. dla kobiety pozbawiającej życie swe poczęte dziecko. Wyłączenie tego rodzaju obowiązuje obecnie w Polsce.

III. WYŁĄCZENIE KARALNOŚCI KOBIET A OCHRONA PRAW PODSTAWOWYCH

Instrumenty prawa karnego są oczywistym elementem ochrony każdego istotnego dobra prawnego. W szczególności muszą stać na straży każdego z gwarantowanych przez Konstytucję RP praw podstawowych, w tym – przede wszystkim – prawa do życia. Obowiązywanie norm prawnych penalizujących zabójstwo i aborcję stanowi logiczną konsekwencję przyjęcia norm konstytucyjnych chroniących ludzkie życie. Stanowią one niezbędny wyraz realizacji podstawowej funkcji państwa, jako gwaranta prawa do życia.

Niemożliwe jest pogodzenie skutecznej ochrony praw podstawowych z ustawowym zagwarantowaniem automatycznej bezkarności jakiegokolwiek grupie podmiotów¹¹⁹. Tym samym uznanie podmiotowości dziecka na prenatalnym etapie rozwoju sprawia, że zamachy na jego życie muszą być penalizowane, choć możliwe jest odstępianie od wymierzenia kary

---

¹⁰⁸ Kodeks karny z 31. grudnia 2014 r., art. 166 ust. 3.

¹⁰⁹ Kodeks karny z 1. czerwca 1916 r., art. 229 (Stany Południowe) oraz Kodeks karny z 30. Września 1960 r., art. 232 (Stany Północne).

¹¹⁰ Kodeks karny z 18. lipca 1961 r., art. 190.

¹¹¹ Kodeks karny z 21. lipca 1965 r., art. 305.

¹¹² Kodeks karny z 16. grudnia 1962 r., art. 419.

¹¹³ Kodeks karny z 1945 r., art. 151.

¹¹⁴ Kodeks karny z 9. lipca 1913 r., art. 214.

¹¹⁵ Kodeks karny z 15. czerwca 1950 r., art. 142.

¹¹⁶ Kodeks karny z 31. lipca 1981 r., art. 366.

¹¹⁷ Kodeks karny z 27. kwietnia 2012 r., art. 137 ust. 3.

¹¹⁸ Kodeks karny z 1. listopada 1931 r., art. 151-152.

¹¹⁹ Por. m.in. A. Zoll [w:] T. B o j a r s k i (red.), System Prawa Karnego. Źródła prawa karnego, t. 2, Warszawa 2011, s. 236-238; J. Kulesza, *Zarys teorii kryminalizacji*, „Prokuratura i Prawo” nr 11-12/2014, w szczególności s. 89-104; L. Gardocki, *Zagadnienia teorii kryminalizacji*, Warszawa 1990, w szczególności s. 120-137. Andrzej Zoll zwraca uwagę, że „jest zobowiązane do wytłumaczenia się, dlaczego rezygnuje ze ścigania za pomocą prawa karnego rodzajów zachowań zagrażających dobrom mającym wartość dla obywateli, społeczeństwa lub państwa” (A. Zoll, *op. cit.*, s. 236).

kobiecie decydującej się na ten czyn pod presją innych osób lub szczególnych okoliczności. Odstąpienie od wymierzenia kary następuje jednak w procesie wymiaru sprawiedliwości, nie zaś poprzez automatyczne wykluczenie karalności matki, która celowo poddaje aborcji nienarodzone dziecko. Automatyczne wyłączenie odpowiedzialności karnej kobiety za umyślne dokonanie aborcji oznacza, że prawo dopuszcza dokonywanie aborcji przez matkę, daje przyzwolenie na ten czyn i prowadzi do wniosku o pozbawieniu dziecka ochrony prawnej¹²⁰.

O ile normy o charakterze *lex imperfecta*, a zatem pozbawione sankcji, mogą dotyczyć postulatów obyczajowych (w tym niektórych norm prawa rodzinnego), to stworzenie takiej normy dla ochrony życia ludzkiego jest w oczywisty sposób formą upośledzenia podmiotów pozbawionych ochrony w postaci sankcji prawnej. Nie można zatem z góry odmówić żadnemu dziecku – w drodze normy generalnej i abstrakcyjnej – prawnokarnej ochrony jego życia przed zamachem ze strony określonych podmiotów (tutaj: kobiety umyślnie pozbawiającej życia swe dziecko poczęte). Oznaczałoby to *de facto* uchylene ochrony prawnej oraz zróżnicowane traktowanie dzieci przed i po narodzeniu.

Ograniczenie lub wyłączenie ochrony prawnej dobra chronionego konstytucyjnie może bowiem nastąpić wyłącznie w przypadku jego kolizji z dobrem prawnym posiadającym wyższą lub co najmniej taką samą rangę¹²¹. W analizowanej sytuacji z oczywistych przyczyn nie ma to miejsca. Dokonanie wyłączenia w zakresie karalności spowodowania śmierci dziecka poczętego może prowadzić do wniosku, że dobro prawne w postaci ochrony życia dziecka poczętego ma nie tylko niższą rangę od dobra prawnego w postaci życia człowieka po urodzeniu, ale także rangę niższą inne dobra prawne, których ochrona miałaby w tym przypadku usprawiedliwiać przeprowadzenie zabiegu aborcyjnego.

Sankcja karna ma również swą funkcję prewencji ogólnej, zwanej potocznie odstraszeniem. Celem groźby sankcji karnej jest zatem odwieśnienie sprawcy od popełnienia czynu¹²². Funkcji tej nie może pełnić trauma post-aborcyjna, bagatelizowana przez dopuszczających się zbrodni aborcji i pozbawiona tym samym znaczenia prewencyjnego.

---

¹²⁰ W polskim prawie karnym przyjmowana jest zasada spójności kryminalizacji, zgodnie z którą wymóg „ciągłości ochrony dóbr, przy uwzględnieniu założeń aksjologicznych całego systemu prawa. Mianowicie, spójność jako konsekwentność ochrony, wymagająca rozszerzenia kryminalizacji na nowe zachowania naruszające bądź narażające dobro prawne w stopniu porównywalnym do zachowań skryminalizowanych” (J. Kulesza, *op. cit.*, s. 103-104). Zasada spójności odnosi się także do konieczności wyznaczenia podobnego wymiaru kar za zamachy o podobnym charakterze na dobra porównywalne (*ibidem*, s. 103-104). Por. także E. Hryniewicz, *Spójność ochrony dóbr prawnych w dobie nowelizacji*, [w:] S. Pikułski, M. Romańczuk-Grącka, B. Orłowska-Zielińska (red.), *Tożsamość polskiego prawa karnego*, Olsztyn 2011, s. 62.

¹²¹ Por. m.in. A. Z o 11, *op. cit.*, s. 236; J. Kulesza, *op. cit.*, s. 106-107; W. Wolter, *Granice i zakres prawa karania*, „Państwo i Prawo” nr 2/1957, s. 235.

¹²² Por. A. Grześkowiak, *Zapobiegawcze funkcje kary*, „Prace Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW”, t. 8 (1983), s. 121-140.

Co więcej, z doświadczenia wiadomo, że **ustawowa automatyczna bezkarność kobiety powoduje tym mocniejszy nacisk otoczenia, oczekującego od niej zabicia nienarodzonego dziecka**. Niejednokrotnie może to prowadzić do narażenia zdrowia i życia nie tylko dziecka, ale i samej kobiety – z tego ostatniego powodu nawet część państw dopuszczających „aborcję na życzenie” penalizuje jej przeprowadzenie przez kobietę poza przewidzianymi przez ustawodawstwo tych krajów procedurami).

IV. STANOWISKO KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Konwencja o prawach dziecka i Deklaracja Praw Dziecka ONZ ustanawiają wytyczne zapewnienia każdemu dziecku *właściwej ochrony prawnej, zarówno przed, jak i po urodzeniu*. Ta powszechna zasada pozostaje w pełni zgodna ze stanowiskiem Kościoła Katolickiego wyrażonym w punkcie 2273 Katechizmu Kościoła Katolickiego, w którym przywołano następujący fragment Instrukcji *Donum vitae*:

„Gdy państwo nie używa swej władzy w służbie praw każdego obywatela, a w szczególności tego, który jest najsłabszy, zagrożone są podstawy praworządności państwa... Wyrazem szacunku i opieki należytej dziecku, które ma się narodzić, począwszy od chwili jego poczęcia, powinny być **odpowiednie sankcje karne za każde dobrowolne pogwałcenia jego praw**”¹²³.

Stanowisko to przypomniano również w „Wyjaśnieniu Kongregacji Doktryny Wiary o aborcji” opublikowanym w 2009 r.¹²⁴.

Samoistną winę matki, a zatem i jej odrębną od wpływów otoczenia odpowiedzialność za zadanie śmierci dziecku poprzez poddanie go aborcji, dostrzega także encyklika św. Jana Pawła II *Evangelium Vitae*, która wskazuje w punkcie 58, że „słaba i bezbronna” istota ludzka „jest całkowicie powierzona trosce i opiece tej, która nosi ją w łonie. Ale czasem to właśnie ona, matka, podejmuje decyzję i domaga się zabójstwa tej istoty, a nawet sama je powoduje”. *Evangelium Vitae*, uznając złożoność okoliczności, dla których kobieta decyduje się na aborcyjne pozbawienie życia dziecka poczętego i podkreślając (punkt 59) współdziałanie innych osób w podjęciu decyzji o zabiciu dziecka, zwraca jednak uwagę na akcesoryjny charakter winy osób trzecich wobec decyzji matki - „Decyzję o zabójstwie dziecka jeszcze nienarodzonego podejmuje często nie tylko matka, ale inne jeszcze osoby”.

---

¹²³ „W chwili, gdy jakieś prawo pozytywne pozbawia obrony pewną kategorię istot ludzkich, których ze swej natury powinno bronić, państwo przez to samo neguje równość wszystkich wobec prawa. **Gdy państwo nie używa swej władzy w służbie praw każdego obywatela, a w szczególności tego, który jest najsłabszy, zagrożone są podstawy praworządności państwa**. Jako konsekwencję szacunku i opieki należytej dziecku, które ma się narodzić, począwszy od chwili jego poczęcia, prawo powinno przewidzieć odpowiednie sankcje karne za każde dobrowolne pogwałcenia jego praw” (Kongregacja Nauki Wiary, instr. *Donum vitae*, III).

¹²⁴ „L'Osservatore Romano”, 11 lipca 2009 r.

V. PROJEKT OBYWATELSKI

Projekt ustawy przedstawiony przez Inicjatywę Obywatelską „Stop Aborcji” wprowadza pełną ochronę dzieci w prenatalnym okresie ich rozwoju, gwarantując jednocześnie matce pełen dostęp do działań leczniczych ratujących życie, również wówczas, gdy skutkować mogą śmiercią dziecka. Projekt wprowadza jednocześnie prawnokarną ochronę dziecka poczętego, w miejsce istniejącej obecnie w kodeksie karnym ochrony *stanu ciąży*, wprowadzonej ustawą aborcyjną z 1956 r. i pozbawiającej podmiotowości prawnej dziecko w prenatalnym okresie rozwoju.

Obywatelski projekt ustawy Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej „Stop Aborcji” zawiera wszelkie środki umożliwiające wymiarowi sprawiedliwości niekaranie kobiety, która doprowadziła do śmierci swego poczętego dziecka:

- 1) pierwszorzędnie odpowiedzialnymi za zabicie dziecka poczętego są osoby udzielające pomocy lub nakłaniające do popełnienia tego czynu (§ 3), wobec których ustawa nie przewiduje łagodzenia sankcji karnej;
- 2) matka nigdy nie odpowiada za czyn popełniony nieumyślnie (§ 6);
- 3) odpowiedzialność matki ogranicza się do sytuacji, w których umyślnie zabiła swoje nienarodzone dziecko, ale i wówczas sąd może nadzwyczajnie złagodzić karę lub odstąpić od jej wymierzenia (§ 5).

Wymaga podkreślenia, że już z zasad ogólnych prawa karnego wynika, iż matka zniewolona do podjęcia decyzji o aborcyjnym zabiciu dziecka nie ponosi odpowiedzialności karnej, bowiem jej wina jest wyłączona (art. 1 § 3 kodeksu karnego).

VI. WNIOSKI

1. Automatyczne wyłączenie karalności kobiet za spowodowanie śmierci ich dziecka poczętego zostało wprowadzone do polskiego prawodawstwa wraz z likwidacją innych ograniczeń prawnych dokonywania aborcji na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. Polska była po ZSRS jednym z pierwszych państw świata, które przyjęły takie rozwiązanie. Helena Wolińska wskazywała, że „**przekreślenie karalności ciężarnej jest równocześnie przekreśleniem ochrony prawnej życia płodu**”, a jedynym dobrem chronionym na gruncie tych przepisów jest zdrowie matki.
2. Większość państw świata penalizuje obecnie spowodowanie śmierci dziecka poczętego przez matkę. **W Europie żadne państwo, w którym standard ochrony życia jest podobny jak w Polsce albo wyższy, nie przewiduje ustawowego (automatycznego) wyłączenia karalności kobiet zabijających swe dziecko poczęte.** Ogólny standard ochrony prawnej życia

poczętego w naszym kraju jest w skali świata niski - 69 krajów jest bardziej proaborcyjnych niż Polska, tymczasem 127 krajów zapewnia ochronę na poziomie równym lub wyższym niż Polska przy czym żaden z nich poza naszym krajem nie przewiduje automatycznej bezkarności kobiety zbijającej swe poczęte dziecko.

3. Obowiązywanie norm prawnych penalizujących zabójstwo i aborcję stanowi logiczną konsekwencję przyjęcia norm konstytucyjnych chroniących ludzkie życie. Stanowią one niezbędny wyraz realizacji podstawowej funkcji państwa, jako gwaranta prawa do życia. O ile normy pozbawione sankcji mogą dotyczyć postulatów obyczajowych, to stworzenie takiej normy dla ochrony życia ludzkiego jest w oczywisty sposób formą upośledzenia podmiotów pozbawionych ochrony sankcji prawnej. W tych granicach dopuszczalne jest równocześnie wprowadzenie norm służących niekaraniu kobiet, realizowanych w ramach procesu wymiaru sprawiedliwości, nie zaś w drodze automatycznej bezkarności określonej grupy podmiotów.
4. Projekt inicjatywy obywatelskiej przewiduje rozwiązania, które odpowiadają międzynarodowym standardom w zakresie ochrony życia ludzkiego. Zawarte w nim normy realizują także wymogi zawarte w punkcie 2273 Katechizmu Kościoła Katolickiego. Jednocześnie, projekt zawiera wszelkie środki umożliwiające niekaranie kobiety, która doprowadziła do śmierci swego poczętego dziecka, włącznie z wykluczeniem odpowiedzialności za czyn nieumyślny i możliwością nadzwyczajnego złagodzenia kary lub nawet odstąpienia od jej wymierzenia, gdy umyślnie pozbawiła życia swe dziecko poczęte.